

sau în constatarea nulității donației printr-o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă;

d) imobilele preluate de stat pentru neplata impozitelor din motive independente de voința proprietarului sau cele considerate a fi fost abandonate, în baza unei dispoziții administrative sau a unei hotărâri judecătorești, în perioada 6 martie 1945 — 22 decembrie 1989;

e) imobilele preluate de stat în baza unor legi sau a altor acte normative nepublicate, la data preluării, în Monitorul Oficial sau în Buletinul Oficial;

f) imobilele preluate de stat în baza Legii nr. 139/1940 asupra rechizițiilor și care nu au fost restituite ori pentru care proprietarii nu au primit compensații echitabile;

g) orice alte imobile preluate de stat cu titlu valabil, astfel cum este definit la art. 6 alin. (1) din Legea nr. 213/1998 privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia;

h) orice alte imobile preluate fără titlu valabil sau fără respectarea dispozițiilor legale în vigoare la data preluării, precum și cele preluate fără temei legal prin acte de dispoziție ale organelor locale ale puterii sau ale administrației de stat.

(2) Persoanele ale căror imobile au fost preluate fără titlu valabil își păstrează calitatea de proprietar avută la data preluării, pe care o exercită după primirea deciziei sau a hotărârii judecătorești de restituire, conform prevederilor prezentei legi.

Art. 3. — Sunt îndreptățite, în înțelesul prezentei legi, la măsuri reparatorii constând în restituire în natură sau, după caz, prin echivalent:

a) persoanele fizice, proprietari ai imobilelor la data preluării în mod abuziv a acestora;

b) persoanele fizice, asociați ai persoanei juridice care deține imobilele și alte active în proprietate la data preluării acestora în mod abuziv;

c) persoanele juridice, proprietari ai imobilelor preluate în mod abuziv de stat, de organizații cooperatiste sau de orice alte persoane juridice după data de 6 martie 1945; îndreptățirea la măsurile reparatorii prevăzute de prezentul articol este condiționată de continuarea activității ca persoană juridică până la data intrării în vigoare a prezentei legi sau de împrerurarea ca activitatea lor să fi fost interzisă sau întreruptă în perioada 6 martie 1945 — 22 decembrie 1989, iar acestea să-și fi reluat activitatea după data de 22 decembrie 1989, dacă, prin hotărâre judecătorească, se constată că sunt aceeași persoană juridică cu cea desființată sau interzisă, precum și partidele politice a căror activitate a fost interzisă sau întreruptă în perioada 6 martie 1945 — 22 decembrie 1989, dacă și-au reluat activitatea în condițiile legii.

Art. 4. — (1) În cazul în care restituirea este cerută de mai multe persoane îndreptățite, dreptul de proprietate se constată sau se stabilește în cote-părți ideale, potrivit dreptului comun.

(2) De prevederile prezentei legi beneficiază și moștenitorii persoanelor fizice îndreptățite.

(3) Succesibilii care, după data de 6 martie 1945, nu au acceptat moștenirea sunt repuși de drept în termenul de acceptare a succesiunii pentru bunurile care fac obiectul prezentei legi. Cererea de restituire are valoare de acceptare a succesiunii pentru bunurile a căror restituire se solicită în temeiul prezentei legi.

Art. 5. — Nu sunt îndreptățite la restituire sau la alte măsuri reparatorii persoanele care au primit despăgubiri potrivit acordurilor internaționale încheiate de România privind reglementarea problemelor financiare în suspensie,

enumerare în anexa care face parte integrantă din prezenta lege.

Art. 6. — (1) Prin *imobile*, în sensul prezentei legi, se înțelege terenurile, cu sau fără construcții, cu oricare dintre destinațiile avute la data preluării în mod abuziv, precum și bunurile mobile devenite imobile prin încorporare în aceste construcții, inclusiv terenurile fără construcții afectate de lucrări de investiții de interes public aprobate, dacă nu a început construcția acestora.

(2) Măsurile reparatorii privesc și utilajele și instalațiile preluate de stat sau de alte persoane juridice o dată cu imobilul, în afară de cazul în care au fost înlocuite, casate sau distruse.

Art. 7. — (1) De regulă, imobilele preluate în mod abuziv se restituie în natură.

(2) Dacă restituirea în natură este posibilă, persoana îndreptățită nu poate opta pentru măsuri reparatorii prin echivalent decât în cazurile expres prevăzute de prezenta lege.

Art. 8. — (1) Nu intră sub incidența prezentei legi terenurile al căror regim juridic este reglementat prin Legea fondului funciar nr. 18/1991, republicată, și prin Legea nr. 1/2000 pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și celor forestiere, solicitate potrivit prevederilor Legii fondului funciar nr. 18/1991 și ale Legii nr. 169/1997.

(2) Regimul juridic al imobilelor care au aparținut cultelor religioase sau comunităților minorităților naționale, preluate de stat sau de alte persoane juridice, va fi reglementat prin acte normative speciale. Până la adoptarea acestor reglementări este interzisă înstrăinarea imobilelor în cauză sau schimbarea destinației acestora.

CAPITOLUL II

Restituirea în natură sau măsuri reparatorii prin echivalent

Art. 9. — (1) Imobilele preluate în mod abuziv, indiferent în posesia cui se află în prezent, se restituie în natură în starea în care se află la data cererii de restituire și libere de orice sarcini.

(2) În cazul imobilelor care aveau numai altă destinație decât aceea de locuință și care au fost demolate sau a căror restituire în natură, în tot sau în parte, nu este posibilă, restituirea prin măsuri reparatorii în echivalent se face prin acordarea de titluri de valoare nominală folosite exclusiv în procesul de privatizare, de acțiuni la societăți comerciale tranzacționate pe piața de capital ori prin compensarea cu alte bunuri sau servicii oferite în echivalent de deținător, cu acordul persoanei îndreptățite.

Art. 10. — (1) În situația imobilelor preluate în mod abuziv și demolate total sau parțial restituirea în natură se dispune pentru terenul liber și pentru construcțiile rămase nedemolate, urmând să se respecte documentațiile de urbanism legal aprobate, iar pentru construcțiile demolate și terenurile ocupate măsurile reparatorii se stabilesc prin echivalent.

(2) În cazul în care pe terenurile imobilelor preluate în mod abuziv s-au ridicat construcții, persoana îndreptățită poate obține restituirea în natură a părții de teren rămase liberă, urmând să se respecte documentațiile de urbanism legal aprobate.

(3) Se restituie în natură terenurile pe care s-au ridicat construcții neautorizate în condițiile legii după data de 1 ianuarie 1990, precum și construcții ușoare sau demontabile.

(4) În cazul imobilelor preluate în mod abuziv și distruse ca urmare a unor calamități naturale persoana îndreptățită beneficiază de restituirea în natură pentru terenul liber. Dacă terenul nu este liber, măsurile reparatorii pentru acesta se stabilesc în echivalent.

(5) Dispozițiile alin. (4) se aplică în mod corespunzător și imobilelor rechiziționate în baza Legii nr. 139/1940 și distruse în timpul războiului, dacă nu au primit despăgubiri.

(6) Valoarea corespunzătoare a construcțiilor preluate în mod abuziv și demolate se stabilește potrivit actelor normative în vigoare la data demolării, actualizată cu indicele inflației la data plății efective.

(7) Valoarea terenurilor, precum și a construcțiilor nedemolate preluate în mod abuziv, care nu se pot restitui în natură, se stabilește potrivit actelor normative în vigoare.

(8) În situațiile prevăzute la alin. (1), (2) și (4) măsurile reparatorii în echivalent sunt cele prevăzute la art. 9 alin. (2), la alegerea persoanei îndreptățite.

(9) În situațiile prevăzute la alin. (1), (2) și (4), pentru imobilele care aveau numai altă destinație decât aceea de locuință măsurile reparatorii prin echivalent se stabilesc potrivit art. 9 alin. (2).

Art. 11. — (1) Imobilele expropriate și ale căror construcții nu au fost demolate se pot restitui integral în natură persoanelor îndreptățite, dacă nu au fost înstrăinate, cu respectarea dispozițiilor legale. Dacă persoana îndreptățită a primit o despăgubire, restituirea în natură este condiționată de rambursarea unei sume reprezentând valoarea despăgubirii primite, actualizată cu indicele inflației.

(2) În cazul în care construcțiile expropriate au fost demolate parțial sau total, dar nu s-au executat lucrările pentru care s-a dispus exproprierea, terenul liber se restituie în natură cu construcțiile rămase, iar pentru construcțiile demolate măsurile reparatorii se stabilesc în echivalent. Dacă persoana îndreptățită a primit o despăgubire, restituirea este condiționată de rambursarea diferenței dintre valoarea despăgubirii primite și valoarea construcțiilor demolate, actualizată cu indicele inflației.

(3) În cazul în care construcțiile expropriate au fost integral demolate și lucrările pentru care s-a dispus exproprierea ocupă terenul parțial, persoana îndreptățită poate obține restituirea în natură a părții de teren rămase liberă, pentru cea ocupată de construcții noi și pentru cea necesară în vederea bunei utilizări a acestora măsurile reparatorii stabilindu-se în echivalent.

(4) În cazul în care lucrările pentru care s-a dispus exproprierea ocupă funcțional întregul teren afectat, măsurile reparatorii se stabilesc în echivalent pentru întregul imobil.

(5) Valoarea construcțiilor expropriate în vederea demolării se stabilește potrivit actelor normative în vigoare la data exproprierii și se actualizează cu indicele inflației la data plății efective.

(6) Valoarea terenurilor aparținând imobilelor expropriate în vederea demolării se stabilește potrivit actelor normative aplicabile la data intrării în vigoare a prezentei legi.

(7) În situațiile prevăzute la alin. (2), (3) și (4) valoarea măsurilor reparatorii în echivalent se stabilește prin scăderea valorii actualizate a despăgubirilor primite pentru teren, respectiv pentru construcții, din valoarea corespunzătoare a părții din imobilul expropriat — teren și construcții — care nu se poate restitui în natură, stabilită potrivit alin. (5) și (6).

(8) Pentru situațiile prevăzute la alin. (2), (3) și (4) măsurile reparatorii prin echivalent constau în acordarea de titluri de valoare nominală folosite exclusiv în procesul de

privatizare sau în acțiuni la societăți comerciale tranzacționate pe piața de capital, în funcție de opțiunea persoanei îndreptățite.

(9) În situațiile prevăzute la alin. (2), (3) și (4), pentru imobilele care aveau numai altă destinație decât aceea de locuință măsurile reparatorii prin echivalent se stabilesc potrivit art. 9 alin. (2).

Art. 12. — (1) În situația imobilelor preluate cu titlu valabil, deținute de stat, de o organizație cooperatistă sau de orice altă persoană juridică, dacă persoana îndreptățită a primit o despăgubire, restituirea în natură este condiționată de rambursarea unei sume reprezentând valoarea despăgubirii primite, actualizată cu indicele inflației.

(2) Persoana îndreptățită poate opta, în situațiile prevăzute la alin. (1), în cazul în care despăgubirea primită nu a fost corespunzătoare valorii imobilului, pentru completarea în echivalent a despăgubirii de la valoarea actualizată cu indicele inflației a despăgubirii primite până la valoarea corespunzătoare a imobilului.

(3) Valoarea corespunzătoare pentru construcții se stabilește potrivit prevederilor art. 11 alin. (5), iar cea pentru teren se stabilește potrivit prevederilor art. 11 alin. (6).

(4) Măsurile reparatorii prin echivalent pentru situațiile prevăzute la alin. (2) se stabilesc prin acordarea de titluri de valoare nominală folosite exclusiv în procesul de privatizare sau în acțiuni la societăți comerciale tranzacționate pe piața de capital, în funcție de opțiunea persoanei îndreptățite.

Art. 13. — (1) În cazul imobilelor restituite prin procedurile administrative prevăzute de prezenta lege sau prin hotărâre judecătorească sunt aplicabile prevederile privind contractele de închiriere cuprinse în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 40/1999 privind protecția chiriașilor și stabilirea chiriei pentru spațiile cu destinația de locuințe.

(2) Contractele de închiriere pentru imobilele restituite în natură, ocupate de misiunile diplomatice, oficiile consulare, reprezentanțele organizațiilor internaționale interguvernamentale acreditate în România și de personalul străin al acestora, se prelungesc de drept pentru o perioadă de 5 ani, cu renegocierea celorlalte clauze ale contractului.

Art. 14. — (1) Dacă imobilul prevăzut la art. 13 alin. (1) face obiectul unui contract de concesiune, locație de gestiune, asociere în participațiune sau al unei operațiuni de leasing, persoana îndreptățită poate opta pentru restituirea în natură sau pentru măsuri reparatorii în echivalent.

(2) În situația opțiunii pentru restituirea în natură persoana îndreptățită se va subroga în drepturile statului sau ale persoanei juridice deținătoare în contractele prevăzute la alin. (1), dacă aceste contracte au fost încheiate potrivit legii.

Art. 15. — (1) Contractele de închiriere prevăzute la art. 6 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 40/1999 se vor încheia pentru o perioadă de 5 ani. În cazul în care chiriașului i se pune la dispoziție o altă locuință corespunzătoare, acesta este obligat să elibereze de îndată locuința ocupată.

(2) Neîncheierea noului contract de închiriere în cazul prevăzut la art. 9 și 10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 40/1999, cauzată de neînțelegerea asupra cuantumului chiriei cerute de proprietar sau de pretenția acestuia de restrângere a suprafeței locative pentru persoanele prevăzute la art. 32 alin. (1) din aceeași ordonanță, atrage prelungirea de drept a contractului de închiriere până la încheierea noului contract.

(3) Pentru chiriașii persoane fizice din imobilele restituite în natură, precum și pentru cei din locuințele prevăzute la

art. 26 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 40/1999, ale căror venituri nete lunare pe membru de familie se situează între venitul mediu net lunar pe economie și dublul acestuia, nivelul maxim al chiriei nu poate depăși 25% din venitul net lunar pe familie. Dispozițiile art. 31 alin. (2) și ale art. 33 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 40/1999 se aplică în mod corespunzător. În cazul în care chiria astfel calculată este mai mică decât cea calculată potrivit art. 26–30 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 40/1999, proprietarul este scutit de impozitul pe teren și clădire, de impozitul pe chirie și este exonerat de răspundere pentru obligațiile ce îi revin pe durata contractului de închiriere respectiv.

(4) Pentru persoanele cu handicap, pentru persoanele prevăzute în Legea nr. 42/1990 pentru cinstirea eroilor-martiri și acordarea unor drepturi urmașilor acestora, răniților, precum și luptătorilor pentru victoria Revoluției din Decembrie 1989, în Legea nr. 44/1994 privind veteranii de război, precum și unele drepturi ale invalizilor și văduvelor de război și în Decretul-lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri, la efectuarea schimbului obligatoriu prevăzut la cap. II din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 40/1999 locuința oferită trebuie să asigure condiții de folosință similare celor existente în locuința deținută.

(5) Chiriașii ale căror contracte de închiriere nu s-au reînnoit pentru motivele prevăzute la art. 14 alin. (2) lit. a) și b) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 40/1999 au prioritate la acordarea înlesnirilor prevăzute de Legea locuinței nr. 114/1996, republicată, precum și a celor prevăzute de Legea nr. 152/1998 privind înființarea Agenției Naționale pentru Locuințe.

Art. 16. — (1) În situația imobilelor ocupate de unități bugetare din învățământ, din sănătate, așezăminte social-culturale sau de instituții publice, sedii ale partidelor politice legal înregistrate, de misiuni diplomatice, oficii consulare, reprezentanțele organizațiilor internaționale interguvernamentale acreditate în România, precum și de personalul cu rang diplomatic al acestora, necesare în vederea continuării activităților de interes public, social-cultural sau obștesc, foștilor proprietari li se acordă măsuri reparatorii prin echivalent, în condițiile prezentei legi.

(2) Ministerele de resort, precum și celelalte instituții publice interesate vor propune, iar Guvernul va stabili prin hotărâre, imobilele care nu vor fi retrocedate în natură și pentru care se acordă măsuri reparatorii prin echivalent potrivit alin. (1).

(3) În cazul în care imobilul nu mai este necesar potrivit scopului legal stabilit, foștii proprietari care beneficiază de măsuri reparatorii prin echivalent, în cazurile prevăzute la alin. (1), vor fi notificați pentru a opta în viitor pentru restituirea în natură. În aceste cazuri persoanele beneficiare de măsuri reparatorii vor restitui sumele primite sau echivalentul bunurilor ori serviciilor, actualizate cu rata inflației.

(4) Dispozițiile alin. (1) și (2) nu se aplică imobilelor preluate fără titlu valabil.

(5) Litigiile se soluționează potrivit dreptului comun, cu celeritate.

Art. 17. — (1) Statul, precum și instituțiile publice, unitățile de învățământ sau așezămintele social-culturale, care ocupă imobilul cu contract de închiriere, au drept de preemțiune la cumpărarea acestuia.

(2) Acest drept se poate exercita, sub sancțiunea decăderii, în termen de 90 de zile de la data primirii notificării privind intenția de vânzare.

(3) Notificarea se face prin executorul judecătoresc, potrivit legii.

(4) Contractele de vânzare-cumpărare încheiate cu încălcarea dreptului de preemțiune sunt lovite de nulitate.

Art. 18. — Măsurile reparatorii se stabilesc numai în echivalent și în următoarele cazuri:

a) persoana îndreptățită era asociat la persoana juridică proprietară a imobilelor și a activelor la data preluării acestora în mod abuziv, cu excepția cazului în care persoana îndreptățită era unic asociat sau persoanele îndreptățite asociate erau membri ai aceleiași familii;

b) imobilul nu mai există la data intrării în vigoare a prezentei legi, cu excepția imobilelor distruse ca urmare a unor calamități naturale;

c) imobilul a fost transformat, astfel încât a devenit un imobil nou în raport cu cel preluat, dacă părțile nu au convenit altfel;

d) imobilul a fost înstrăinat fostului chiriaș cu respectarea dispozițiilor Legii nr. 112/1995 pentru reglementarea situației juridice a unor imobile cu destinația de locuințe, trecute în proprietatea statului.

Art. 19. — (1) Persoanele care au primit despăgubiri în condițiile Legii nr. 112/1995 pot solicita numai restituirea în natură, cu obligația returnării sumei reprezentând despăgubirea primită, actualizată cu indicele inflației, dacă imobilul nu a fost vândut până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

(2) În cazul în care persoana îndreptățită a optat pentru despăgubiri și imobilul a fost vândut cu respectarea prevederilor Legii nr. 112/1995 până la data intrării în vigoare a prezentei legi, persoana îndreptățită are dreptul la măsuri reparatorii prin echivalent pentru valoarea corespunzătoare a întregului imobil, teren și construcții. Dacă persoanele îndreptățite au primit despăgubiri, ele au dreptul la diferența dintre valoarea încasată, actualizată cu indicele inflației, și valoarea corespunzătoare a imobilului, care se acoperă prin acordarea de titluri de valoare nominală folosite exclusiv în procesul de privatizare sau prin acțiuni la societăți comerciale tranzacționate pe piața de capital, în funcție de opțiunea persoanei fizice sau juridice îndreptățite. Dacă persoanei îndreptățite i s-a stabilit despăgubirea potrivit prevederilor Legii nr. 112/1995 și nu a încasat-o, valoarea astfel stabilită i se va acorda în despăgubiri bănești, iar diferența până la valoarea corespunzătoare a imobilului se va acoperi prin acordarea de titluri de valoare nominală folosite exclusiv în procesul de privatizare sau prin acțiuni la societăți comerciale tranzacționate pe piața de capital, în funcție de opțiunea acesteia.

(3) În cazul în care valoarea despăgubirii nu a fost încă stabilită potrivit prevederilor Legii nr. 112/1995, calculul și plata măsurilor reparatorii se vor stabili potrivit alin. (2).

(4) Persoanele îndreptățite care nu au formulat cereri potrivit prevederilor Legii nr. 112/1995, precum și cele ale căror cereri au fost respinse ori nu au fost soluționate până la data intrării în vigoare a prezentei legi au dreptul de a formula o asemenea cerere în condițiile prezentei legi.

CAPITOLUL III

Proceduri de restituire

Art. 20. — (1) Imobilele — terenuri și construcții — preluate în mod abuziv, indiferent de destinație, care sunt deținute la data intrării în vigoare a prezentei legi de o regie autonomă, o societate sau companie națională, o societate comercială la care statul sau o autoritate a administrației publice centrale sau locale este acționar ori asociat majoritar, de o organizație cooperatistă sau de orice altă persoană juridică, vor fi restituite persoanei îndreptățite, în natură, prin decizie sau, după caz, prin dispoziție motivată a organelor de conducere ale unității deținătoare.

(2) Prevederile alin. (1) sunt aplicabile și în cazul în care statul sau o autoritate publică centrală sau locală ori o organizație cooperatistă este acționar sau asociat minoritar al unității care deține imobilul, dacă valoarea acțiunilor sau părților sociale deținute este mai mare sau egală cu valoarea corespunzătoare a imobilului a cărui restituire în natură este cerută.

(3) În cazul primărilor restituirea în natură sau prin echivalent către persoana îndreptățită se face prin dispoziția motivată a primarilor, respectiv a primarului general al municipiului București.

(4) Prin excepție de la dispozițiile alin. (1) și (2), în cazul bunurilor deținute de o organizație cooperatistă, persoana îndreptățită poate opta și pentru măsuri reparatorii prin echivalent constând în compensare cu alte bunuri ori servicii sau despăgubiri bănești.

Art. 21. — (1) Persoana îndreptățită va notifica în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi persoana juridică deținătoare, solicitând restituirea în natură a imobilului. În cazul în care sunt solicitate mai multe imobile, se va face câte o notificare pentru fiecare imobil.

(2) Notificarea va cuprinde denumirea și adresa persoanei notificate, elementele de identificare a persoanei îndreptățite, elementele de identificare a bunului imobil solicitat, precum și valoarea estimată a acestuia.

(3) Notificarea va fi comunicată prin executorul judecătoresc de pe lângă judecătoria în a cărei circumscripție teritorială se află imobilul solicitat sau în a cărei circumscripție își are sediul persoana juridică deținătoare a imobilului. Executorul judecătoresc va înregistra notificarea și o va comunica persoanei notificate în termen de 7 zile de la data înregistrării.

(4) Notificarea înregistrată face dovada deplină în fața oricăror autorități, persoane fizice sau juridice, a respectării termenului prevăzut la alin. (1), chiar dacă a fost adresată altei unități decât cea care deține imobilul.

(5) Nerespectarea termenului de 6 luni prevăzut pentru trimiterea notificării atrage pierderea dreptului de a solicita în justiție măsuri reparatorii în natură sau prin echivalent.

Art. 22. — Actele doveditoare ale dreptului de proprietate, precum și, în cazul moștenitorilor, cele care atestă această calitate vor fi depuse ca anexe la notificare o dată cu aceasta sau în termen de cel mult 18 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi.

Art. 23. — (1) În termen de 60 de zile de la înregistrarea notificării sau, după caz, de la data depunerii actelor doveditoare potrivit art. 22 unitatea deținătoare este obligată să se pronunțe, prin decizie sau, după caz, prin dispoziție motivată, asupra cererii de restituire în natură.

(2) Persoana îndreptățită are dreptul să susțină în fața organelor de conducere ale unității deținătoare cererea de restituire în natură. În acest scop ea va fi invitată în scris,

în timp util, să ia parte la lucrările organului de conducere al unității deținătoare.

(3) Decizia sau, după caz, dispoziția motivată se comunică persoanei îndreptățite în termen de cel mult 10 zile de la data adoptării.

(4) Decizia sau, după caz, dispoziția de aprobare a restituirii în natură a imobilului face dovada proprietății persoanei îndreptățite asupra acestuia, are forța probantă a unui înscris autentic și constituie titlu executoriu pentru punerea în posesie, după îndeplinirea formalităților de publicitate imobiliară.

(5) Decizia sau, după caz, dispoziția prevăzută la alin. (4) trebuie pusă în executare în termen de 3 ani de la data primirii ei de către persoana îndreptățită.

(6) Prevederile alin. (1)–(5) sunt aplicabile și dispozițiilor emise de primari potrivit art. 20 alin. (3).

Art. 24. — (1) Dacă restituirea în natură nu este aprobată sau nu este posibilă, după caz, deținătorul imobilului este obligat ca, prin decizie sau, după caz, prin dispoziție motivată, în termenul prevăzut la art. 23 alin. (1) să facă persoanei îndreptățite o ofertă de restituire prin echivalent, corespunzătoare valorii imobilului.

(2) În cazul imobilelor cu destinația de locuințe, dacă restituirea în natură nu este posibilă, oferta de restituire prin echivalent se poate face sub forma unor despăgubiri bănești. Persoana îndreptățită poate opta pentru celelalte forme de restituire prin echivalent, corespunzătoare valorii imobilului.

(3) În termen de 60 de zile de la primirea ofertei persoana îndreptățită este obligată să răspundă în scris dacă acceptă sau refuză oferta. Lipsa răspunsului scris echivalează cu neacceptarea ofertei.

(4) Dacă oferta acceptată constă în bunuri imobile, sunt aplicabile prevederile art. 23 alin. (4).

(5) Dacă oferta acceptată constă în bunuri mobile sau servicii, sunt aplicabile dispozițiile dreptului comun în materie, după caz.

(6) Dacă oferta acceptată constă în titluri de valoare nominală folosite exclusiv în procesul de privatizare sau, după caz, în acțiuni, persoana îndreptățită va urma procedura prevăzută la cap. IV.

(7) Dacă oferta este refuzată potrivit alin. (3), persoana îndreptățită poate ataca în justiție decizia prevăzută la alin. (1) în termen de 30 de zile de la data comunicării acesteia.

(8) Competența de soluționare revine secției civile a tribunalului în a cărui circumscripție teritorială se află sediul unității deținătoare. Hotărârea tribunalului este supusă căilor legale de atac.

Art. 25. — (1) Dispozițiile art. 23 sunt aplicabile și în situația în care persoana juridică notificată deține numai în parte bunurile imobile solicitate. În această situație persoana juridică deținătoare va emite decizia motivată de retrocedare numai pentru partea din imobil pe care o deține.

(2) Persoana juridică notificată va comunica persoanei îndreptățite toate datele privind persoana fizică sau juridică deținătoare a celeilalte părți din imobilul solicitat. Totodată va anexa la comunicare și copii de pe actele de transfer al dreptului de proprietate sau, după caz, de administrare. În cazul în care nu deține aceste date persoana juridică notificată va comunica acest fapt persoanei îndreptățite.

(3) Comunicarea prevăzută la alin. (2) și, după caz, actele anexate vor fi transmise persoanei îndreptățite prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire.

(4) Termenul de 6 luni prevăzut la art. 21 alin. (1) curge în acest caz de la data primirii comunicării prevăzute la alin. (3).

(5) Dispozițiile alin. (2), (3) și (4) se aplică în mod corespunzător și în cazul în care unitatea notificată nu deține nici măcar în parte imobilul solicitat, dar comunică persoanei îndreptățite datele de identificare a unității deținătoare.

(6) Dispozițiile art. 24 se aplică în mod corespunzător.

Art. 26. — (1) În cazul în care persoana îndreptățită nu cunoaște deținătorul bunului imobil solicitat, notificarea se va trimite primăriei în a cărei rază se află imobilul, respectiv Primăriei Municipiului București. Termenul de 6 luni prevăzut la art. 21 alin. (1) curge, după caz, de la data intrării în vigoare a prezentei legi sau de la data primirii comunicării prevăzute la art. 25 alin. (3).

(2) În termen de 30 de zile primăria notificată este obligată să identifice unitatea deținătoare și să comunice persoanei îndreptățite elementele de identificare a acesteia.

(3) În cazul în care unitatea deținătoare nu a fost identificată, persoana îndreptățită poate chema în judecată statul, prin Ministerul Finanțelor Publice, în termen de 90 de zile de la data la care a expirat termenul prevăzut la alin. (1), dacă nu a primit comunicarea din partea primăriei, sau de la data comunicării, solicitând restituirea în natură sau, după caz, măsuri reparatorii prin echivalent în formele prevăzute de prezenta lege.

Art. 27. — (1) Pentru imobilele preluate cu titlu valabil, evidențiate în patrimoniul unei societăți comerciale privatizate cu respectarea dispozițiilor legale, persoana îndreptățită are dreptul la măsuri reparatorii prin echivalent, constând în bunuri ori servicii, acțiuni la societăți comerciale tranzacționate pe piața de capital sau titluri de valoare nominală folosite exclusiv în procesul de privatizare, corespunzătoare valorii imobilelor solicitate.

(2) Notificarea prin care se solicită restituirea potrivit alin. (1) se adresează instituției publice implicate care a efectuat privatizarea — Autoritatea pentru Privatizare și Administrarea Participațiilor Statului (fostul Fond al Proprietății de Stat), ministerul de resort, autoritatea administrației publice locale — în a cărei rază este sau era situat imobilul, indiferent de valoarea acestuia.

(3) În situația bunurilor imobile preluate cu titlu valabil, înstrăinate sub orice formă din patrimoniul administrației publice centrale sau locale, persoana îndreptățită va notifica organele de conducere ale acesteia. În acest caz măsurile reparatorii în echivalent sunt cele prevăzute la art. 9 alin. (2), la alegerea persoanei îndreptățite.

(4) Pentru imobilele preluate cu titlu valabil, care au fost deținute de o organizație cooperatistă și au fost înstrăinate de aceasta cu respectarea legii, persoana îndreptățită are dreptul la măsuri reparatorii în echivalent constând în bunuri ori servicii sau despăgubiri bănești. Notificarea se adresează organizației cooperatiste care a deținut imobilul, indiferent de valoarea acestuia.

Art. 28. — (1) În termen de 60 de zile de la data primirii cererii persoanei îndreptățite organele de conducere ale instituției publice implicate în privatizare, prevăzută la art. 27 alin. (2), respectiv ale organizației cooperatiste prevăzute la art. 27 alin. (4), vor stabili prin decizie sau, după caz, prin dispoziție motivată valoarea și modalitatea măsurilor reparatorii corespunzătoare convenite prin negociere.

(2) Termenul de 60 de zile prevăzut la alin. (1) poate fi prelungit numai la cererea persoanei îndreptățite, în vederea completării dovezilor necesare, sau în caz de imposibilitate a prezentării persoanei îndreptățite, dovedită cu

încrisuri. Prelungirea termenului în vederea completării dovezilor necesare nu poate depăși 18 luni de la data înregistrării notificării, sub sancțiunea soluționării cererii pe baza actelor doveditoare existente la dosar.

Art. 29. — Decizia sau, după caz, dispoziția motivată a organului de conducere al instituției publice implicate în privatizare, respectiv al organizației cooperatiste, se va emite pe baza avizului organelor teritoriale ale Ministerului Finanțelor Publice și se va comunica persoanei îndreptățite în termen de 15 zile de la data adoptării. Dispozițiile art. 23 alin. (4) se aplică în mod corespunzător. Organele teritoriale ale Ministerului Finanțelor Publice vor emite avizul, cu respectarea condițiilor de fond și de formă prevăzute de prezenta lege.

Art. 30. — (1) În termen de 6 luni de la primirea deciziei sau, după caz, a dispoziției motivate care conferă dreptul de a primi titluri de valoare nominală folosite exclusiv în procesul de privatizare persoana îndreptățită este obligată să solicite Ministerului Finanțelor Publice eliberarea acestor titluri, sub sancțiunea diminuării valorii stabilite cu 10% în caz de întârziere.

(2) În termen de 3 luni de la primirea cererii persoanei îndreptățite Ministerul Finanțelor Publice este obligat să elibereze titlurile de valoare nominală folosite exclusiv în procesul de privatizare, garantate de stat, sub sancțiunea plății unor penalități de întârziere de 0,1% pe zi din valoarea sumei totale.

Art. 31. — (1) Dacă în termenul stabilit la art. 28 alin. (1) nu s-a convenit asupra valorii corespunzătoare și asupra modalităților de acordare a măsurilor reparatorii, se va încheia un proces-verbal de divergență.

(2) În termen de 6 luni de la data procesului-verbal de divergență persoana îndreptățită se poate adresa secției civile a tribunalului în a cărui circumscripție teritorială se află sediul persoanei juridice cu care este în litigiu, sub sancțiunea pierderii dreptului la măsurile reparatorii prevăzute de prezenta lege.

(3) Cererea se va judeca cu celeritate. La primirea cererii se va fixa un prim termen cu citarea părților în camera de consiliu, la care se va dispune efectuarea unei expertize având ca obiect stabilirea valorii corespunzătoare a imobilului în vederea acordării măsurilor reparatorii prin echivalent și se va desemna un expert tehnic sau contabil, după caz. Valoarea corespunzătoare a imobilului va fi stabilită numai pe bază de expertiză, care va ține seama și de sarcinile bunului, atât la preluare, cât și la restituire.

(4) Dacă persoana îndreptățită optează prin cerere pentru titluri de valoare nominală folosite exclusiv în procesul de privatizare, va fi citat în cauză și Ministerul Finanțelor Publice.

(5) Hotărârea tribunalului este supusă căilor legale de atac.

(6) În cazul în care persoana îndreptățită a optat în cererea adresată justiției pentru acțiuni, prin hotărâre judecătorească instanța va constata valoarea corespunzătoare stabilită prin expertiză și va obliga instituția publică implicată în privatizare să emită o decizie sau, după caz, o dispoziție motivată în temeiul căreia persoana îndreptățită va primi acțiuni.

(7) Dacă persoana îndreptățită a optat în cerere pentru titluri de valoare nominală folosite exclusiv în procesul de privatizare, prin hotărâre judecătorească instanța va constata valoarea corespunzătoare stabilită prin expertiză și va obliga Ministerul Finanțelor Publice să emită titlurile respective.

Art. 32. — (1) Persoanele care aveau calitatea de asociat al persoanelor juridice naționalizate prin Legea nr. 119/1948 sau prin alte acte normative au dreptul la măsuri reparatorii constând în acțiuni acordate cu precădere la societatea comercială care a preluat patrimoniul persoanei juridice naționalizate sau cu prioritate la o altă societate comercială tranzacționată pe piața de capital.

(2) De prevederile alin. (1) nu beneficiază persoanele fizice sau juridice care au primit despăgubiri până la data intrării în vigoare a prezentei legi, în condițiile art. 5.

(3) Acțiunile se vor acorda, la cererea persoanei îndreptățite, de către instituția publică implicată în privatizarea societății comerciale menționate la alin. (1).

(4) Recalcularea valorii acțiunilor se face de către instituția publică implicată în privatizare în baza valorii activului net din ultimul bilanț contabil, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea a IV-a, sau înregistrat la registrul comerțului înaintea naționalizării, cu utilizarea coeficientului de actualizare stabilit de Banca Națională a României și a indicelui inflației stabilit de Institutul Național de Statistică și Studii Economice.

(5) În termen de 30 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi Banca Națională a României va stabili coeficientul de actualizare a valorii leului de la data de 11 iunie 1948 până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

(6) În termen de 60 de zile de la data primirii cererii persoanei îndreptățite sau în termenul prelungit conform art. 28 instituția publică implicată în privatizare va stabili prin decizie sau, după caz, prin dispoziție motivată valoarea recalculată a acțiunilor.

(7) Dacă persoana îndreptățită solicită acțiuni, instituția publică implicată în privatizare va stabili în urma negocierii, prin decizie sau, după caz, prin dispoziție motivată, societățile comerciale și numărul de acțiuni corespunzătoare valorii recalculată.

(8) Persoana îndreptățită poate negocia cu instituția publică implicată în privatizare și alte forme de măsuri reparatorii în echivalent.

Art. 33. — (1) În situația imobilelor pentru care la art. 10 și 11 a fost stabilită restituirea în echivalent persoana îndreptățită adresează notificarea prevăzută la art. 21 alin. (1) primăriei în a cărei rază s-a aflat imobilul, respectiv Primăriei Municipiului București.

(2) Măsurile reparatorii în echivalent se stabilesc prin dispoziție motivată a primarului, respectiv a primarului general al municipiului București, cu avizul organelor teritoriale ale Ministerului Finanțelor Publice, dat în urma verificării condițiilor de fond și de formă prevăzute de prezenta lege.

(3) Dispozițiile art. 21–26 se aplică în mod corespunzător.

CAPITOLUL IV

Măsuri reparatorii prin echivalent sub formă de titluri de valoare nominală sau de acțiuni

Art. 34. — (1) În termen de 30 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi Ministerul Finanțelor Publice va elabora norme metodologice privind emiterea, înregistrarea și utilizarea titlurilor de valoare nominală.

(2) Titlurile de valoare nominală emise de Ministerul Finanțelor Publice conform art. 30 alin. (2) pot circula pe piață și pot fi folosite exclusiv în procesul de privatizare.

(3) Instituțiile publice implicate în privatizare, precum și Autoritatea pentru Privatizare și Administrarea Participațiilor Statului (fostul Fond al Proprietății de Stat) sunt obligate să

primească în plată titlurile de valoare nominală prevăzute la alin. (2) pentru cumpărarea de acțiuni și active ale societăților comerciale în curs de privatizare.

(4) Termenul de valorificare a titlurilor de valoare nominală folosite exclusiv în procesul de privatizare este de cel mult 7 ani de la data emisiunii titlului, la valoarea actualizată în raport cu indicele inflației.

Art. 35. — (1) În cazul în care măsurile reparatorii în echivalent se fac prin acțiuni persoana îndreptățită se adresează uneia dintre instituțiile publice implicate în privatizare, prevăzute la art. 27 alin. (2), cu o cerere, în termen de 60 de zile de la primirea deciziei sau, după caz, a dispoziției motivate.

(2) Instituția publică implicată în privatizare este obligată ca în termen de 60 de zile de la data primirii cererii să invite persoana îndreptățită pentru a negocia măsurile reparatorii în echivalent.

CAPITOLUL V

Măsuri reparatorii prin echivalent sub formă de despăgubiri bănești

Art. 36. — (1) Despăgubirile bănești se acordă conform prevederilor prezentului capitol.

(2) Notificările prin care persoana îndreptățită solicită acordarea de despăgubiri bănești sau optează pentru despăgubiri bănești se adresează prefecturii în a cărei rază se află ori s-a aflat imobilul preluat abuziv, în termenul și în condițiile reglementate de art. 21.

(3) În cazul în care persoana îndreptățită a solicitat restituirea în natură, dar aceasta nu a fost aprobată sau nu este posibilă, potrivit legii, unitatea deținătoare sau, după caz, primăria va transmite decizia, respectiv dispoziția privind oferta de acordare a despăgubirilor bănești, prefecturii în a cărei rază acestea își au sediul, în termen de 60 de zile de la primirea notificării. Dacă valoarea imobilului s-a stabilit prin expertiză, se va anexa și o copie de pe expertiză, iar dacă oferta nu a fost acceptată și persoana îndreptățită s-a adresat instanței, se va face această mențiune.

(4) În cazul în care nu s-a efectuat o expertiză pentru stabilirea valorii imobilului, decizia sau, după caz, dispoziția menționată la alin. (2) va cuprinde în mod obligatoriu valoarea estimativă a acestuia.

Art. 37. — După centralizarea notificărilor și a ofertelor de acordare a despăgubirilor bănești prefecturile vor transmite centralizatoarele, împreună cu materialele primite, Ministerului Finanțelor Publice.

Art. 38. — Pentru evaluarea despăgubirilor bănești care urmează să fie acordate persoanelor îndreptățite, în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi se va constitui prin decizie a primului-ministru o comisie interministerială formată din 2–3 reprezentanți ai Ministerului Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței, Ministerului Finanțelor Publice și Ministerului Administrației Publice.

Art. 39. — Secretariatul comisiei interministeriale se asigură de Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței.

Art. 40. — Pe baza evaluării despăgubirilor bănești, în termen de un an de la expirarea termenului de 6 luni prevăzut de lege pentru depunerea notificărilor, prin lege specială se vor reglementa modalitățile, cuantumul și procedurile de acordare a despăgubirilor bănești, care pot fi plafonate.

CAPITOLUL VI

Dispoziții tranzitorii și finale

Art. 41. — Încălcarea dispozițiilor prezentei legi atrage, după caz, răspunderea disciplinară, administrativă, civilă sau penală.

Art. 42. — (1) Distrugerile și degradările cauzate imobilelor care fac obiectul prezentei legi după intrarea în vigoare a acesteia și până în momentul predării efective către persoana îndreptățită cad în sarcina deținătorului imobilului.

(2) Deținătorul imobilului, în prezența persoanei îndreptățite, va încheia un proces-verbal privind starea de fapt a imobilului, în termen de cel mult 15 zile de la data solicitării.

(3) În cazul nerespectării de către deținătorul imobilului a termenului prevăzut la alin. (2), persoana îndreptățită se poate adresa executorului judecătoresc, care va întocmi procesul-verbal privind situația reală a imobilului.

(4) În vederea recuperării cheltuielilor suportate de persoana îndreptățită pentru întocmirea procesului-verbal privind situația de fapt a imobilului prin executorul judecătoresc copia legalizată de pe procesul-verbal constituie titlu executoriu împotriva deținătorului imobilului.

Art. 43. — (1) Imobilele care în urma procedurilor prevăzute la cap. III nu se restituie persoanelor îndreptățite rămân în administrarea deținătorilor actuali.

(2) Imobilele cu altă destinație decât cea de locuință, prevăzute la alin. (1), se pot înstrăina potrivit legislației în vigoare. Deținătorii cu titlu valabil la data intrării în vigoare a prezentei legi au drept de preemțiune.

(3) Imobilele cu destinația de locuințe, prevăzute la alin. (1), pot fi înstrăinate potrivit legislației în vigoare, chirieșii având drept de preemțiune.

(4) Sumele încasate ca urmare a vânzării imobilelor prevăzute la alin. (3) vor alimenta fondul prevăzut la art. 13 alin. 6 din Legea nr. 112/1995.

Art. 44. — (1) Chirieșii cărora, în temeiul prevederilor art. 9 alin. 1—4 din Legea nr. 112/1995, li s-au vândut, cu respectarea prevederilor acestei legi, apartamentele în care locuiau au dreptul să le înstrăineze sub orice formă înainte de împlinirea termenului de 10 ani de la data cumpărării numai persoanei îndreptățite, fost proprietar al acelei locuințe.

(2) Prețul vânzării nu poate fi mai mare decât valoarea actualizată a prețului plătit de chirieș la cumpărarea locuinței în baza Legii nr. 112/1995, cu excepția situațiilor când părțile convin altfel.

(3) În termen de 90 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi persoana îndreptățită trebuie să notifice chirieșului dobânditor intenția de a cumpăra locuința și adresa unde poate fi găsită.

(4) Persoana îndreptățită care a primit despăgubiri bănești pentru imobil este obligată să restituie statului, dacă este cazul, diferența dintre valoarea despăgubirilor primite și prețul de cumpărare plătit fostului chirieș, actualizate.

Art. 45. — (1) Persoanele cărora li s-a restituit în natură un imobil cu destinația de locuință și care dețin cu chirie în aceeași localitate o locuință din fondul locativ de stat sunt obligate să pună la dispoziție primăriei această locuință la data mutării efective în imobilul restituit.

Locuințele din fondul locativ de stat eliberate se constituie într-un fond locativ special destinat chirieșilor din imobilele restituite foștilor proprietari.

(2) Familiilor cu mijloace financiare situate sub nivelul venitului minim pe economie, invalizilor, pensionarilor și persoanelor cu handicap li se vor asigura locuințe sociale construite dintr-un fond constituit în cotă de 2% din sumele obținute din privatizare și care va fi prevăzut anual în legea bugetului de stat.

Art. 46. — (1) Actele juridice de înstrăinare, inclusiv cele făcute în cadrul procesului de privatizare, având ca obiect imobile care cad sub incidența prevederilor prezentei legi, sunt valabile dacă au fost încheiate cu respectarea legilor în vigoare la data înstrăinării.

(2) Actele juridice de înstrăinare, inclusiv cele făcute în cadrul procesului de privatizare, având ca obiect imobile preluate fără titlu valabil, sunt lovite de nulitate absolută, în afară de cazul în care actul a fost încheiat cu bună-credință.

(3) Actele juridice de înstrăinare, inclusiv cele făcute în cadrul procesului de privatizare, având ca obiect imobile prevăzute la art. 2 alin. (1) lit. b), sunt lovite de nulitate absolută, buna-credință neputând fi invocată în aceste cazuri.

(4) Actele juridice de înstrăinare, inclusiv cele întocmite în cadrul procesului de privatizare, având ca obiect imobile preluate cu titlu valabil, sunt lovite de nulitate absolută dacă au fost încheiate cu încălcarea dispozițiilor imperative ale legilor în vigoare la data înstrăinării.

(5) Prin derogare de la dreptul comun, indiferent de cauza de nulitate, dreptul la acțiune se prescrie în termen de un an de la data intrării în vigoare a prezentei legi.

Art. 47. — (1) Prevederile prezentei legi sunt aplicabile și în cazul acțiunilor în curs de judecată, persoana îndreptățită putând alege calea acestei legi, renunțând la judecarea cauzei sau solicitând suspendarea cauzei.

(2) În cazul acțiunilor formulate potrivit art. 46 și 48, procedura de restituire începută în temeiul prezentei legi este suspendată până la soluționarea acelor acțiuni prin hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă. Persoana îndreptățită va înștiința de îndată persoana notificată, potrivit art. 21 alin. (1).

(3) În cazul în care persoanei îndreptățite i s-a respins, prin hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă, acțiunea privind restituirea în natură a bunului solicitat, termenul de notificare prevăzut la art. 21 alin. (1) curge de la data rămânerii definitive și irevocabile a hotărârii judecătorești.

Art. 48. — Persoanele îndreptățite, precum și persoanele vătămate într-un drept al lor, cărora până la data intrării în vigoare a prezentei legi li s-au respins, prin hotărâri judecătorești definitive și irevocabile, acțiunile având ca obiect bunuri preluate în mod abuziv de stat, de organizații cooperatiste sau de orice alte persoane juridice, pot solicita, indiferent de natura soluțiilor pronunțate, măsuri reparatorii în natură sau prin echivalent, în condițiile prezentei legi.

Art. 49. — (1) Chirieșii au dreptul la despăgubire pentru sporul de valoare adus imobilelor cu destinația de locuință prin îmbunătățirile necesare și utile.

(2) În cazul în care imobilul care se restituie a fost preluat cu titlu valabil, obligația de despăgubire prevăzută la alin. (1) revine persoanei îndreptățite.

(3) În cazul în care imobilul care se restituie a fost preluat fără titlu valabil, obligația de despăgubire revine statului sau unității deținătoare.

(4) Valoarea despăgubirilor prevăzute la alin. (1) se stabilește pe bază de expertiză.

(5) Prin *îmbunătățiri*, în sensul prezentei legi, se înțelege cheltuielile necesare și utile. Cuantumul despăgubirilor se stabilește la valoarea actualizată a cheltuielilor, scăzându-se gradul de uzură al îmbunătățirilor, în raport cu durata de viață normală a acestora, care se suportă de chiriași.

Art. 50. — Secretarii unităților administrativ-teritoriale vor lua măsuri pentru conservarea tuturor dosarelor constituite de comisiile de aplicare a Legii nr. 112/1995, vor elibera, la cerere, copii de pe actele existente la dosar și vor da relațiile solicitate de persoanele îndreptățite.

Art. 51. — Cererile sau acțiunile în justiție, precum și transcrierea sau intabularea titlurilor de proprietate, legate de aplicarea prevederilor prezentei legi și de bunurile care fac obiectul acesteia, sunt scutite de taxe de timbru.

Art. 52. — La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă orice alte dispoziții contrare.

Această lege a fost adoptată de Senat în ședința din 14 noiembrie 2000, cu respectarea prevederilor art. 74 alin. (1) din Constituția României.

PREȘEDINTELE SENATULUI
NICOLAE VĂCĂROIU

Această lege a fost adoptată de Camera Deputaților în ședința din 16 ianuarie 2001, cu respectarea prevederilor art. 74 alin. (1) din Constituția României.

PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR
VALER DORNEANU

București, 8 februarie 2001.
Nr. 10.

ANEXĂ

LISTA

cuprinzând acordurile încheiate de România cu alte state privind reglementarea problemelor financiare în suspensie

a) Acord între România și Republica Austria, semnat la București la 3 iulie 1963, intrat în vigoare la 27 aprilie 1965, ratificat prin Decretul nr. 784 din 31 decembrie 1963, publicat în Buletinul Oficial, Partea I, nr. 25 din 31 decembrie 1963;

b) Acord între Guvernul României, pe de o parte, și Guvernul Regatului Belgiei și Marelui Ducat de Luxemburg, pe de altă parte, semnat la București la 13 noiembrie 1970, intrat în vigoare la 9 septembrie 1971, aprobat prin H.C.M. nr. 197 din 2 martie 1971;

c) Acord între România și Regatul Danemarcei, semnat la București la 17 martie 1960, intrat în vigoare la 12 septembrie 1960, ratificat prin Decretul nr. 173/1960, publicat în Buletinul Oficial, Partea I, nr. 8 din 17 iunie 1960;

d) Acord între România și Republica Franceză, semnat la București la 9 februarie 1959, intrat în vigoare la data semnării, ratificat prin H.C.M. nr. 353 din 25 martie 1959;

e) Acord între România și Grecia, semnat la Atena la 2 septembrie 1966, intrat în vigoare la data semnării, ratificat prin Decretul nr. 956 din 30 noiembrie 1966, publicat în Buletinul Oficial, Partea I, nr. 76 din 6 decembrie 1966;

f) Acord între România și Guvernul Italiei, semnat la Roma la 23 ianuarie 1968, intrat în vigoare la 7 martie 1972, ratificat prin Decretul nr. 569 din 4 iulie 1968, publicat în Buletinul Oficial, Partea I, nr. 91 din 10 iulie 1968;

g) Acord între Guvernul României și Guvernul Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, semnat la Londra la 10 noiembrie 1960, intrat în vigoare la data semnării;

h) Acord între România și Regatul Norvegiei, semnat la București la 21 mai 1964, intrat în vigoare la 5 aprilie 1966, ratificat prin Decretul nr. 425 din 5 iulie 1965, publicat în Buletinul Oficial, Partea I, nr. 22 din 9 iulie 1965;

i) Acord între Guvernul României și Guvernul Regal al Olandei, semnat la Haga la 8 mai 1967, intrat în vigoare la 31 iulie 1967, aprobat prin H.C.M. nr. 1.645 din 13 iulie 1967;

j) Acord între Guvernul României și Guvernul Republicii Turcia, semnat la București la 22 iunie 1965, intrat în vigoare la 15 martie 1967, ratificat prin Decretul nr. 623 din 19 august 1965, publicat în Buletinul Oficial, Partea I, nr. 28 din 20 august 1965;

k) Acord între Guvernul României și Guvernul Canadei, semnat la Ottawa la 13 iulie 1971, intrat în vigoare la 14 decembrie 1971, ratificat prin Decretul nr. 373 din 18 octombrie 1971, publicat în Buletinul Oficial, Partea I, nr. 136 din 27 octombrie 1971;

l) Acord între România și Statele Unite ale Americii, semnat la Washington la 30 martie 1960, intrat în vigoare la data semnării;

m) orice alte asemenea acorduri încheiate de România cu alte state privind reglementarea problemelor financiare în suspensie.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

D E C R E T

**pentru promulgarea Legii privind regimul juridic
al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada
6 martie 1945 — 22 decembrie 1989**

În temeiul prevederilor art. 77 alin. (1) și (3) și ale art. 99 alin. (1) din Constituția României,

Președintele României d e c r e t e a z ă :

Articol unic. — Se promulgă Legea privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 — 22 decembrie 1989 și se dispune publicarea ei în Monitorul Oficial al României.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
ION ILIESCU

București, 8 februarie 2001.
Nr. 26.

D E C I Z I I A L E C U R Ț I I C O N S T I T U Ț I O N A L E

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

D E C I Z I A Nr. 43
din 7 februarie 2001

asupra sesizării de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 2 lit. b) și c), art. 3, art. 6, art. 20 alin. (1) și ale art. 24 din Legea privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 — 22 decembrie 1989

Curtea Constituțională a fost sesizată în vederea declanșării controlului de constituționalitate, în temeiul dispozițiilor art. 144 lit. a) din Constituție, asupra Legii privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 — 22 decembrie 1989, de către un grup de 78 de deputați, și anume: Ioan Mihai Năstase, Nicolae Vasilescu, Constanța Popa, Florea Buga, Dumitru Puzdrea, Gheorghe Pribeanu, Doru Dumitru Palade, Ioan Mică, Maria Apostolescu, Nicolae Doru Florescu, Nicu Cojocaru, Costel Marian Ionescu, Nicolae Leonăchescu, Lari-Iorga Leonida, Ștefan Lăpădat, Iancu Holtea, Angela Boga, Marinache Vișinescu, Luca Ștefănoiu, Ion Dolănescu, Irina Loghin, Gheorghe Dinu, Andrei Zeno, Corneliu Ciontu, Gheorghe Ariton, Mitzura Domnica Arghezi, Daniela Buruiană-Aprodu, Adrian Moisoiu, Sever Meșca, Ilie Neacșu, Emil Rus, Ioan Sonea, Paul Șnăider, Lia Olguța Vasilescu, Văsălie Moș, Pavel Cherescu, Mihaela Ionescu, Vasile Predică, Costache Mircea, Ludovic Mardari, Octavian-Mircea Purceld, Zisu Stanciu, Damian Brudașca, Ioan Bâldea, Octavian Sadici, Iulian Mincu, Vlad Gabriel Hoge, Ludovic Abiței, Adrian Mărăcineanu, Nicoară Creț, Augustin Lucian Bolcaș, Marcu Tudor, Cristian Valeriu Buzea, Ilie Merce, Constantin Dușu, Constantin Florentin Moraru, Constantin Bucur, Florina Ruxandra Jipa,

Smaranda Ionescu, Mircea Bucur, Dănuț Saulea, Dorin Lazăr Maior, Codrin Ștefănescu, Gelil Eserghep, Raj Tunaru, Grigore Emil Rădulescu, Radu Ciuceanu, Valentin Vasilescu, Valentin Păduroiu, Anghel Stanciu, Eugen Lucian Pleșa, Ion Mocioi, George Dumitru Moiescu, Ștefan Baban, Emil Crișan, Nicolae Enescu, Paul Magheru și Mitică Bălăeț.

Sesizarea a fost trimisă prin Adresa nr. 265 din 18 ianuarie 2001 a Secretariatului general al Camerei Deputaților și a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr. 184 din 18 ianuarie 2001, formând obiectul Dosarului nr. 19A/2001.

În considerațiile generale ale sesizării se susține că există o mare diferență între titlul legii și normele juridice cuprinse în aceasta, deoarece „Titlul legii se referă doar la imobilele preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 — 22 decembrie 1989, în timp ce legea reglementează măsuri reparatorii și pentru proprietățile industriale naționalizate prin Legea nr. 119/1948, precum și pentru cele rechiziționate prin Legea nr. 139/1940, care exced titlul“. Se mai susține că legea criticată, după ce „amestecă de-a valma instituții juridice total diferite și încalcă principiile fundamentale ale dreptului civil, culminează cu inventarea unei proceduri de acordare a reparațiilor nemaîntâlnită în istoria dreptului

românesc, ori a celui european“, ceea ce este de natură să prejudicieze deopotrivă atât pe foștii și actualii proprietari, cât și pe actualii chiriași, iar în final, prin aplicarea legii, „se va produce un haos total în activitatea jurisdicțională“.

În opinia autorilor sesizării motivele de neconstituționalitate sunt următoarele:

1. Dispozițiile art. 2, potrivit cărora în noțiunea „*imobile preluate în mod abuziv*“ este inclusă și categoria imobilelor preluate prin confiscarea averii, în temeiul unei hotărâri judecătorești de condamnare pentru infracțiuni de natură politică, încalcă prevederile art. 16 alin. (2) și ale art. 41 alin. (8) din Constituție, întrucât prin lege nu s-au prevăzut „infracțiunile respective“ sau condiția ca acele infracțiuni să nu mai fie prevăzute în prezent de legea penală. Astfel fiind, acest text legal „creează premisa anulării pedepselor complementare ale confiscării averii aplicate prin hotărâri judecătorești definitive pentru săvârșirea unor infracțiuni prevăzute și în prezent de legea penală“, favorizându-se condițiile pentru ca „unii infractori să fie mai presus de lege“.

2. Dispozițiile art. 2 lit. c), potrivit cărora se consideră ca fiind preluate în mod abuziv și imobilele donate statului sau altor persoane juridice în perioada 6 martie 1945 — 22 decembrie 1989, dacă, printr-o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă, s-a admis acțiunea în anularea sau în constatarea nulității donației, au un caracter inutil. Acest text de lege este calificat ca fiind inutil, deoarece, pe de o parte, din moment ce s-au pronunțat asemenea hotărâri judecătorești, înseamnă că foștilor proprietari le-a fost deja „restabilită situația anterioară și au redevenit proprietari“, iar pe de altă parte, deoarece foștii proprietari care nu au obținut, până la intrarea în vigoare a legii, hotărâri judecătorești de anulare sau de constatare a nulității donațiilor nu mai pot acționa în acest scop. Așa fiind, se susține că aceste prevederi legale sunt contrare dispozițiilor art. 21 alin. (1) din Constituție, întrucât îngăduiesc accesul la justiție al unei categorii de persoane.

3. Dispozițiile art. 6 alin. (1) din lege, care precizează înțelesul noțiunii „*imobile*“, nu conțin „nici un fel de restricții pentru imobilele grevate de sarcini, în momentul preluării lor de către stat, tratând în mod egal toate categoriile de foști proprietari“. Prin urmare, sunt îndreptățiți la măsuri reparatorii, deopotrivă, atât proprietarii imobilelor grevate de sarcini, cât și proprietarii imobilelor libere de orice sarcini, fiind astfel șterse datoriile „garantate cu imobile preluate ulterior de stat“. Așa fiind, prin această reglementare — consideră autorii sesizării — se creează o categorie privilegiată de cetățeni, contrar prevederilor art. 16 alin. (2) din Constituție.

4. Prevederile art. 3 din lege, care stabilesc persoanele îndreptățite la măsuri reparatorii, nu fac nici o distincție între cetățenii români și cei străini, toți fiind deopotrivă îndreptățiți la măsuri reparatorii, inclusiv prin restituirea în natură a imobilelor. În acest mod textul de lege criticat creează posibilitatea pentru cetățenii străini să dobândească drept de proprietate asupra terenurilor în România, contravenindu-se astfel prevederilor art. 41 alin. (2) din Constituție.

5. Dispozițiile art. 6 alin. (2), potrivit cărora măsurile reparatorii privesc și utilajele și instalațiile preluate o dată cu imobilul, în condițiile legii, cu excepția cazurilor în care au fost înlocuite, casate sau distruse, sunt criticate pentru că problema măsurilor reparatorii este tratată diferit, după

cum bunurile respective mai există sau nu în prezent. Se afirmă că, în conformitate cu dispozițiile legale criticate, foștii proprietari sunt despăgubiți numai dacă utilajele și instalațiile preluate de către stat sau de către altă persoană juridică nu au fost înlocuite, casate sau distruse, generându-se astfel „inechități grave pentru diferite categorii de cetățeni“, contrar prevederilor art. 16 alin. (1) din Constituție.

6. Dispozițiile art. 20 alin. (1) și ale art. 24 din lege, prin aceea că introduc o procedură greoaie, neconstituțională și imposibil de aplicat în practică, încalcă prevederile art. 135 din Constituție și vin în contradicție flagrantă cu prevederile Codului civil și ale Codului de procedură civilă. Se susține, în acest sens, că:

a) dispozițiile art. 20 alin. (1), potrivit cărora vor fi restituite imobilele aflate în patrimoniul oricărei persoane juridice, stabilesc, pentru prima dată în istoria dreptului românesc, că „un act de trecere în proprietatea statului a unui imobil este anulat printr-o decizie a conducerii unei societăți comerciale ori a unei alte persoane juridice“;

b) dispozițiile art. 24, referitoare la procedurile de restituire, abilitază detentorul precar al unui imobil proprietate publică „să negocieze în nume propriu măsurile de despăgubire prin echivalent cu fostul proprietar“, precum și pentru a putea atribui, cu titlu de despăgubire, în proprietatea fostului proprietar, un alt imobil proprietate publică.

În conformitate cu dispozițiile art. 18 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, republicată, sesizarea de neconstituționalitate a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, precum și Guvernului, pentru a prezenta în scris punctele lor de vedere.

Președintele Camerei Deputaților, în punctul său de vedere, arată că sesizarea este neîntemeiată, în esență, pentru următoarele motive:

1. Critica referitoare la dispozițiile art. 2 lit. b) (care, în opinia autorilor sesizării, ar crea „premise anulării pedepsei complementare a confiscării averii în cazul săvârșirii unor infracțiuni prevăzute și în prezent de legea penală“) este inexactă, deoarece, potrivit art. 41 din Constituție, măsura confiscării averii ca pedeapsă complementară a fost desființată.

2. Dispozițiile art. 2 lit. c) sunt constituționale, deoarece este eronată interpretarea acestora, propusă prin sesizare, în sensul că ele „ar reprezenta o interdicție ce încalcă liberul acces la justiție“, dacă se are în vedere că, în realitate, legea nu prevede „o astfel de interdicție, iar întregul proces de aplicare a acesteia se află sub controlul instanțelor judecătorești“.

3. Este neîntemeiată și critica ce vizează prevederile art. 3, întrucât faptul că acest text de lege nu conține nici o precizare privind condițiile de acordare a măsurilor reparatorii pentru cetățenii români și cei străini „reprezintă o omisiune de reglementare care, potrivit practicii constante a Curții Constituționale, nu poate face obiectul controlului de constituționalitate, deoarece ar transforma Curtea în legiuitor pozitiv“. Cu referire la dispozițiile art. 41 alin. (2) teza a doua din Constituție, se precizează că „problema nu privește în mod exclusiv această lege, ci are un aspect general, deoarece se referă și la ipoteza moștenirii de către un străin sau apatrid a unor terenuri“. De aceea distincția ce se impune „nu putea face obiectul acestei noi reglementări, ea referindu-se, în fond, la toate cazurile în care un străin sau apatrid ar dobândi un asemenea drept“.

4. Referitor la susținerea autorilor sesizării că prevederile art. 6 alin. (1) sunt contrare dispozițiilor art. 16 alin. (2) din Constituție, „deoarece prin definirea noțiunii de imobile nu s-a făcut distincția între cele care, la data preluării, erau sau nu grevate de sarcini“, se arată că și de această dată critica vizează o omisiune de reglementare, care nu poate constitui obiect al controlului de constituționalitate.

5. Dispozițiile art. 6 alin. (2), potrivit aceluiași punct de vedere, nu instituie privilegii sau discriminări, ele fiind în concordanță cu prevederile art. 16 alin. (1) din Constituție. Referitor la susținerea că legea nu prevede aplicarea unui tratament egal, se arată că „aceasta se impune doar pentru situații egale, iar pentru situații diferite se impune un tratament diferit. Astfel, toți proprietarii aflați într-una din situațiile reglementate de art. 6 alin. (2) din lege beneficiază de același tratament“. În plus se mai arată că „legiuitorul este consecvent cu principiile generale de drept și cu exigențele conceptelor juridice. Astfel, potrivit regulilor de drept comun, utilajele și instalațiile încorporate în imobil urmează soarta acestuia. În cazul în care ele nu există, nu se poate pune problema restituirii lor“.

6. Dispozițiile art. 20 alin. (1) nu contravin vreunei prevederi constituționale, întrucât regiile autonome și societățile comerciale, care sunt calificate de autorii sesizării ca fiind detentori precari, dețin în prezent imobilele în baza unui titlu, emis în temeiul prevederilor art. 5 alin. (1) și ale art. 20 alin. (2) din Legea nr. 15/1990 privind reorganizarea unităților economice de stat ca regii autonome și societăți comerciale. Se precizează că „Nici o dispoziție constituțională nu împiedică legiuitorul să confere subiecților respectivi, celor care dețin legal bunul sau celor în patrimoniul cărora se află bunul să se pronunțe asupra cererii de restituire, mai ales în condițiile în care refuzul lor se află în final sub controlul instanțelor judecătorești“. Dispozițiile constituționale ar fi încălcate dacă, dimpotrivă, un organ de stat ar fi îndreptățit să decidă asupra bunurilor ce se află în final sub controlul instanțelor judecătorești.

7. Referitor la dispozițiile art. 24, se arată că posibilitatea persoanelor juridice de a negocia cu fostul proprietar, în nume propriu, nu contravine nici unei prevederi constituționale, pentru că oferta de despăgubire acceptată de fostul proprietar, echivalentă cu valoarea imobilului a cărui restituire se cere, nu poate fi considerată ca neconstituțională. Este evident că obligația de a face „oferta de restituire, prin echivalent, corespunzătoare valorii imobilului“, cade numai în sarcina celui care poate dispune. Se consideră că este inutil ca legea să cuprindă o astfel de precizare, „deoarece nimeni nu poate dispune de proprietatea altuia“. De altfel, lipsa acestei precizări reprezintă omisiune de reglementare, ce nu intră în sfera controlului de constituționalitate.

Președintele Senatului, în punctul său de vedere, consideră că sesizarea de neconstituționalitate este neîntemeiată pentru următoarele motive:

1. Critica de neconstituționalitate ce vizează dispozițiile art. 2 din lege nu poate fi primită, întrucât nu are nici o relevanță, sub aspectul constituționalității textului, faptul că nu există concordanță absolută între titlul legii și cuprinsul textului menționat anterior, câtă vreme „titlul unei reglementări trebuie să redea obiectul principal al acesteia“. Se precizează că „Singurele imobile care nu intră în perioada cuprinsă în titlul legii sunt cele rechiziționate în baza Legii nr. 139/1940, nu și cele naționalizate prin Legea

nr. 119/1948, cum se menționează în mod eronat în sesiune. Rațiunea pentru care au fost cuprinse și aceste imobile în cuprinsul legii derivă din faptul că efectele Legii nr. 139/1940 s-au produs după 6 martie 1945, când bunurile rechiziționate nu au mai fost restituite proprietarilor și ele au continuat să fie deținute de stat ori de către alte persoane juridice“. Prin acte normative ulterioare s-a încercat trecerea acestor imobile în proprietatea statului (de exemplu, prin art. III din Decretul nr. 218/1960 și prin Decretul nr. 712/1966, „care au instituit o prescripție al cărei termen se împlinește înainte să înceapă să curgă“).

2. Reglementarea cuprinsă în art. 2 lit. b) este constituțională, întrucât prin enumerarea ipotezelor se poate distinge clar despre ce infracțiuni este vorba, nemaifiind necesară prevederea lor expresă. Se consideră că autorii sesizării au făcut confuzie între confiscarea parțială sau totală a averii, ca pedeapsă complementară — care nu este prevăzută în Constituție și a fost abrogată în mod expres prin Legea nr. 140/1996 pentru modificarea și completarea Codului penal —, și confiscarea bunurilor „*destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții*“, la care se referă prevederile art. 41 alin. (8) din Constituție.

3. Este neîntemeiată și critica potrivit căreia dispozițiile art. 2 lit. c) din lege contravin liberului acces la justiție, prevăzut la art. 21 alin. (1) din Constituție, deoarece dreptul de acces la justiție „nu exclude respectarea anumitor proceduri și condiții prescrise de lege, în conformitate cu art. 125 alin. (3) din Constituție“, iar dispozițiile legale criticate „nu condiționează accesul la justiție de admiterea acțiunii în anulare sau în constatarea nulității absolute până la intrarea în vigoare a legii“.

4. Cu privire la critica de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 3, se arată că ele stabilesc categoriile de persoane îndreptățite la măsuri reparatorii, iar legea, reglementând procedura de restituire, „distinge între imobilele preluate cu titlu valabil, situație în care terenurile nu se restituie în natură, ci prin alte măsuri reparatorii și situația imobilelor preluate fără titlu, când statul nu a fost niciodată proprietar, și deci fostul cetățean român nu a pierdut niciodată dreptul de proprietate asupra terenului în cauză“.

5. Dispozițiile art. 6 alin. (1) nu conțin nici o măsură privitoare la sarcinile ce grevau imobilele preluate de stat sau la ștergerea acestor sarcini și de aceea nici nu contravin prevederilor art. 16 din Constituție.

6. Prevederile art. 6 alin. (2) nu încalcă dispozițiile art. 16 din Constituție, deoarece ele nu sunt de natură să creeze inechități grave pentru diferite categorii de cetățeni. În sprijinul acestor susțineri se evocă jurisprudența Curții Constituționale, în care s-a statuat că „principiul egalității în fața legii nu presupune aplicarea aceluiași regim juridic unor situații care, prin specificul lor, sunt diferite și care justifică tratamente juridice diferite“.

7. Dispozițiile art. 20 alin. (1) și ale art. 24 nu încalcă prevederile art. 135 din Constituție și nici pe cele ale Codului civil sau ale Codului de procedură civilă, deoarece „Regimul juridic al proprietății publice, procedura de trecere a unui bun din domeniul public în domeniul privat și invers, sunt reglementate prin Legea nr. 213/1998 privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia, lege care pornește de la principiile stabilite în art. 135 din Constituție“. Cu privire la reglementarea din legea criticată, prin care se instituie o procedură prealabilă diferită față de cea prevăzută de Legea nr. 33/1994 privind exproprierea

pentru cauză de utilitate publică, ori de cea prevăzută de Legea nr. 112/1995, se arată că aceasta este în concordanță cu prevederile art. 125 din Constituție, potrivit cărora competența și procedura de judecată se stabilesc prin lege. Legiuitorul a apreciat că „este mai ușor ca procedura prealabilă să se desfășoare între deținătorul imobilului și persoana îndreptățită la restituire, deoarece în final tot instanțele judecătorești vor fi cele care vor hotărî asupra reparațiilor prevăzute de lege“.

Guvernul, în punctul său de vedere, apreciază că sesizarea este nefondată, în esență pentru următoarele motive:

1. Nu are relevanță neconcordanța dintre titlul legii și cuprinsul său, întrucât, potrivit dispozițiilor art. 38 alin. (1) din Legea nr. 24/2000, privind elaborarea actelor normative, titlul trebuie să exprime sintetic obiectul reglementării. De altfel singura categorie de imobile care nu se include în perioada cuprinsă în titlul legii este aceea a imobilelor rechiziționate în temeiul Legii nr. 139/1940, iar nu și aceea a imobilelor naționalizate prin Legea nr. 119/1948. Rațiunea pentru care legea reglementează și regimul juridic al imobilelor rechiziționate constă în aceea că efectele legii menționate s-au produs ulterior datei de 6 martie 1945.

2. Cu privire la reglementarea cuprinsă în art. 2 lit. b), se consideră că autorii sesizării fac confuzie între confiscarea parțială sau totală a averii, ca pedeapsă complementară (neprevăzută de Constituție și care a fost abrogată în mod expres prin legile nr. 140/1996 și nr. 141/1996 pentru modificarea și completarea Codului penal, respectiv a Codului de procedură penală), și confiscarea bunurilor destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții, la care se referă dispozițiile art. 41 alin. (8) din Constituție.

3. Prevederile art. 2 lit. c) nu contravin principiului liberului acces la justiție, prevăzut la art. 21 alin. (1) din Constituție, deoarece accesul la justiție „nu exclude respectarea anumitor proceduri și condiții prescrise de lege, în conformitate cu art. 125 alin. (3) din Constituție“, iar dispoziția legală criticată nu condiționează accesul la justiție de admiterea acțiunii în anulare sau în constatarea nulității absolute până la intrarea în vigoare a legii“. Se susține că acest text instituie prezumția că pot face obiectul măsurilor reparatorii și acele imobile care au fost donate statului sau altor persoane juridice, dacă ulterior s-a admis acțiunea și „numai după ce anularea sau nulitatea absolută a fost pronunțată definitiv și irevocabil“.

4. Dispozițiile art. 3 stabilesc sfera persoanelor îndreptățite la măsuri reparatorii și de aceea ele au valoarea unor norme de principiu, care nu este cazul să facă nici un fel de precizare sau „să introducă anumite condiții cum ar fi cele privind cetățenia sau domiciliul“. În procedura de restituire legiuitorul a distins între imobilele preluate cu titlu valabil, ipoteză în care nu se restituie terenurile în natură, și imobilele preluate fără titlu, când fostul cetățean român nu a pierdut niciodată dreptul de proprietate asupra terenului în cauză, deoarece statul nu a fost niciodată proprietar.

5. Cu referire la prevederile art. 6 alin. (1), se arată că acestea stabilesc înțelesul noțiunii „imobile“ în contextul legii, în scopul determinării obiectului său de reglementare și a sferei sale de aplicare, așa încât, „fiind vorba despre o definiție, nu despre o prevedere instituind vreo măsură, nu se poate susține, în nici un caz, că ignoră sau că respectă anumite drepturi“. Imobilele cuprinse la art. 6 cad sub „incidența prevederilor legii cu caracter special și, în

completare, a celor de drept comun. Art. 6 nu prevede nici o măsură cu privire la sarcinile care grevau imobilele“, după cum nu prevede nici ștergerea acestora. Așa fiind, se consideră că dispozițiile legale criticate nu contravin prevederilor art. 16 din Constituție.

6. Susținerea că prevederile art. 6 alin. (2) creează inechități grave pentru diferite categorii de cetățeni, contravenind astfel dispozițiile art. 16 alin. (1) din Constituție, nu este întemeiată. În sprijinul acestei poziții, în punctul de vedere al Guvernului se invocă jurisprudența Curții Constituționale, potrivit căreia „principiul egalității în fața legii nu presupune aplicarea aceluiași regim juridic unor situații care prin specificul lor sunt diferite“. Dat fiind că principiul egalității nu presupune uniformitate, sunt admise soluții legislative diferite pentru situații diferite.

7.1. Critica îndreptată împotriva dispozițiilor art. 20 alin. (1), în sensul că actul de trecere a unor imobile în proprietatea statului este anulat prin decizie sau dispoziție a organelor de conducere ale unității deținătoare, este neîntemeiată, pentru că numeroase imobile au fost preluate prin simple acte ale persoanelor juridice, denumite obștești, care realizau aceleași scopuri ca și organele de stat. În plus autorii sesizării nu au avut în vedere că aceste dispoziții sunt norme de procedură, iar nu norme de drept material; în temeiul normelor de procedură [al căror sediu al materiei este situat la art. 2 alin. (2), coroborat cu art. 22], se emite decizia sau dispoziția la care fac trimitere autorii sesizării. Legiuitorul a considerat că în această ipostază este suficient să se emită decizia persoanei juridice care a deținut bunul. Prin această soluție legislativă „s-a evitat calea constituirii de comisii ori de antrenare a unor organe sau autorități ale statului în procesul de restituire, care nu au nici o legătură cu bunurile în litigiu“. Procedurile stabilite prin legea criticată „pun accentul pe apărarea dreptului de proprietate prin dovada titlului real și nu pe unul aparent. În acest context, atât proprietarul, cât și deținătorul bunului se află, sub aspect juridic, pe aceeași poziție, fără să prevaleze calitatea de organ, autoritate etc.“.

7.2. Și în ceea ce privește critica de neconstituționalitate a prevederilor art. 24, autorii sesizării confundă o normă de drept procesual, ce stabilește modalitățile privind realizarea dreptului, „care nu pot încălca dispozițiile art. 135 din Constituție — cu normele de drept material, care exprimă substanța reglementării prin prisma respectării Constituției și a legislației aferente dreptului de proprietate“. Referitor la dreptul detentorului de a negocia cu virtualul proprietar, trebuie avut în vedere faptul că detentorul, indiferent dacă este persoană juridică de drept public sau de drept privat, „negociază, cu privire la bun, atât prin prisma interesului său de a menține — în limitele legii — posesia, cât și în numele statului, proprietar în virtutea unor reglementări sau titluri pe care legea înțelege să le înlăture sau, după caz, să le consolideze. În acest context este evident că detentorul bunului își angajează răspunderea potrivit principiului că el lucrează numai ca un bun și diligent proprietar“.

CURTEA,

examinând sesizarea de neconstituționalitate, punctele de vedere ale președinților celor două Camere ale Parlamentului și al Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, dispozițiile Legii privind regimul juridic

al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 — 22 decembrie 1989, raportate la prevederile Constituției, precum și dispozițiile Legii nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, reține următoarele:

Curtea a fost legal sesizată și este competentă să se pronunțe asupra obiecției de neconstituționalitate.

Din examinarea conținutului sesizării se constată că aceasta are ca obiect următoarele dispoziții din Legea privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 — 22 decembrie 1989:

— Art. 2 alin. (1) lit. b) și c): „În sensul prezentei legi, prin imobile preluate în mod abuziv se înțelege: [...]”

b) imobilele preluate prin confiscarea averii, ca urmare a unei hotărâri judecătorești de condamnare pentru infracțiuni de natură politică, prevăzute de legislația penală, săvârșite ca manifestare a opoziției față de sistemul totalitar comunist;

c) imobilele donate statului sau altor persoane juridice în baza unor acte normative speciale adoptate în perioada 6 martie 1945 — 22 decembrie 1989, precum și alte imobile donate statului, dacă s-a admis acțiunea în anulare sau în constatarea nulității donației printr-o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă;”

— Art. 3: „Sunt îndreptățite, în înțelesul prezentei legi, la măsuri reparatorii constând în restituire în natură sau, după caz, prin echivalent:

a) persoanele fizice, proprietari ai imobilelor la data preluării în mod abuziv a acestora;

b) persoanele fizice, asociați ai persoanei juridice care deținea imobilele și alte active în proprietate la data preluării acestora în mod abuziv;

c) persoanele juridice, proprietari ai imobilelor preluate în mod abuziv de stat, de organizații cooperatiste sau de orice alte persoane juridice după data de 6 martie 1945; îndreptățirea la măsurile reparatorii prevăzute de prezentul articol este condiționată de continuarea activității ca persoană juridică până la data intrării în vigoare a prezentei legi sau de împrejurarea ca activitatea lor să fi fost interzisă sau întreruptă în perioada 6 martie 1945 — 22 decembrie 1989, iar acestea să-și fi reluat activitatea după data de 22 decembrie 1989, dacă, prin hotărâre judecătorească, se constată că sunt aceeași persoană juridică cu cea desființată sau interzisă, precum și partidele politice a căror activitate a fost interzisă sau întreruptă în perioada 6 martie 1945 — 22 decembrie 1989, dacă și-au reluat activitatea în condițiile legii.“

— Art. 6: „(1) Prin imobile, în sensul prezentei legi, se înțelege terenurile cu sau fără construcții, cu oricare dintre destinațiile avute la data preluării în mod abuziv, precum și bunurile mobile devenite imobile prin încorporare în aceste construcții, inclusiv terenurile fără construcții afectate de lucrări de investiții de interes public aprobate, dacă nu a început construcția acestora.

(2) Măsurile reparatorii privesc și utilajele și instalațiile preluate de stat sau de alte persoane juridice o dată cu imobilul, în afară de cazul în care au fost înlocuite, casate sau distruse.“

— Art. 20 alin. (1): „Imobilele — terenuri și construcții — preluate în mod abuziv, indiferent de destinație, care sunt deținute la data intrării în vigoare a prezentei legi de o regie autonomă, o societate sau companie națională, o societate comercială la care statul sau o autoritate a administrației publice centrale sau locale este acționar ori asociat majoritar, de o organizație cooperatistă sau de orice altă persoană juridică, vor fi restituite persoanei îndreptățite, în natură, prin

decizie sau, după caz, prin dispoziție motivată a organelor de conducere ale unității deținătoare.“;

— Art. 24: „(1) Dacă restituirea în natură nu este aprobată sau nu este posibilă, după caz, deținătorul imobilului este obligat ca, prin decizie sau, după caz, prin dispoziție motivată, în termenul prevăzut la art. 23 alin. (1) să facă persoanei îndreptățite o ofertă de restituire prin echivalent, corespunzătoare valorii imobilului.

(2) În cazul imobilelor cu destinația de locuințe, dacă restituirea în natură nu este posibilă, oferta de restituire prin echivalent se poate face sub forma unor despăgubiri bănești. Persoana îndreptățită poate opta pentru celelalte forme de restituire prin echivalent, corespunzătoare valorii imobilului.

(3) În termen de 60 de zile de la primirea ofertei persoana îndreptățită este obligată să răspundă în scris dacă acceptă sau refuză oferta. Lipsa răspunsului scris echivalează cu neacceptarea ofertei.

(4) Dacă oferta acceptată constă în bunuri imobile, sunt aplicabile prevederile art. 23 alin. (4).

(5) Dacă oferta acceptată constă în bunuri mobile sau servicii, sunt aplicabile dispozițiile dreptului comun în materie, după caz.

(6) Dacă oferta acceptată constă în titluri de valoare nominală folosite exclusiv în procesul de privatizare sau, după caz, în acțiuni, persoana îndreptățită va urma procedura prevăzută la cap. IV.

(7) Dacă oferta este refuzată potrivit alin. (3), persoana îndreptățită poate ataca în justiție decizia prevăzută la alin. (1) în termen de 30 de zile de la data comunicării acesteia.

(8) Competența de soluționare revine secției civile a tribunalului în a cărui circumscripție teritorială se află sediul unității deținătoare. Hotărârea tribunalului este supusă căilor legale de atac.“

Autorii sesizării de neconstituționalitate consideră că aceste prevederi legale încalcă următoarele dispoziții constituționale:

— Art. 16: „(1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.

(2) Nimeni nu este mai presus de lege.“;

— Art. 21 alin. (1): „Orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime.“;

— Art. 41 alin. (2) și (8): „(2) Proprietatea privată este ocrotită în mod egal de lege, indiferent de titular. Cetățenii străini și apatrizii nu pot dobândi dreptul de proprietate asupra terenurilor. [...]”

(8) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.“;

— Art. 135: „(1) Statul ocrotește proprietatea.

(2) Proprietatea este publică sau privată.

(3) Proprietatea publică aparține statului sau unităților administrative-teritoriale.

(4) Bogățiile de orice natură ale subsolului, căile de comunicație, spațiul aerian, apele cu potențial energetic valorificabil și acelea ce pot fi folosite în interes public, plajele, marea teritorială, resursele naturale ale zonei economice și ale platoului continental, precum și alte bunuri stabilite de lege, fac obiectul exclusiv al proprietății publice.

(5) Bunurile proprietate publică sunt inalienabile. În condițiile legii, ele pot fi date în administrare regiilor autonome ori instituțiilor publice sau pot fi concesionate ori închiriate.

(6) Proprietatea privată este, în condițiile legii, inviolabilă.“

I. Curtea Constituțională, examinând ansamblul motivelor de neconstituționalitate susținute în sesizare, reține că

unele dispoziții ale legii au fost criticate ca fiind neconstituționale, invocându-se omisiunea legiuitorului de a reglementa anumite domenii ale relațiilor sociale, lipsa de precizie a unor texte și insuficienta corelare cu alte prevederi legale.

Sub acest aspect, având în vedere dispozițiile art. 2 alin. (3) teza întâi din Legea nr. 47/1992, republicată, potrivit căreia „*În exercitarea controlului, Curtea Constituțională se pronunță numai asupra problemelor de drept, fără a putea modifica sau completa prevederea legală supusă controlului*”, Curtea a statuat în mod constant că nu se poate substitui legiuitorului pentru completarea sau modificarea reglementărilor adoptate, întrucât, conform dispozițiilor art. 58 alin. (1) din Constituție, Parlamentul este „*[...] unica autoritate legiuitoare a țării*”. De aceea sesizarea de neconstituționalitate întemeiată pe o critică de omisiune sau pe necorelarea legislativă nu poate fi primită.

De asemenea, Curtea mai reține că o altă parte a criticilor de neconstituționalitate se întemeiază pe supoziția că unele dintre dispozițiile legale ce fac obiectul sesizării ar putea fi interpretate și aplicate contrar dispozițiilor sau principiilor Constituției.

Nici aceste aspecte nu pot constitui obiect al controlului de constituționalitate, întrucât, potrivit dispozițiilor cuprinse în teza a doua a art. 2 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, republicată, „*Curtea Constituțională nu se poate pronunța asupra modului de interpretare și aplicare a legii, ci numai asupra înțelesului său contrar Constituției*”.

II. Analizând conținutul criticilor de neconstituționalitate formulate, Curtea reține următoarele:

1. În legătură cu critica potrivit căreia între titlul legii și conținutul normelor juridice din corpul său nu ar exista deplină concordanță, Curtea constată că aceasta nu reprezintă o problemă de constituționalitate, ci una de tehnică legislativă.

De asemenea, nici critica referitoare la insuficienta sistematizare și corelare a reglementărilor nu vizează o problemă de constituționalitate, controlul constituționalității urmând să se exercite numai asupra concordanței reglementărilor concrete cu dispozițiile și principiile Constituției. În acest sens Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 203 din 29 noiembrie 1999, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 603 din 9 decembrie 1999, a statuat: „*Curtea Constituțională nu decide dacă o lege este sau nu este bună, dacă este sau nu este eficientă sau dacă este ori nu este oportună. Numai Parlamentul poate hotărî, în limitele prevăzute în Constituție, asupra conținutului reglementărilor legale și oportunității acestora. Iar statul de drept, a cărui existență este reglementată prin art. 1 alin. (3) din legea fundamentală, impune recunoașterea de către orice putere a actelor și măsurilor luate de celelalte puteri în limitele prevăzute de Constituție.*”

2. Critica formulată de autorii sesizării asupra dispozițiilor art. 2 din lege se referă în realitate numai la dispozițiile lit. b) și c) ale art. 2, astfel încât controlul de constituționalitate se va realiza exclusiv asupra acestor texte de lege.

2.1. Astfel, Curtea reține că, potrivit dispozițiilor art. 2 lit. b), în categoria imobilelor „*preluate abuziv*” sunt incluse și cele „*[...] preluate prin confiscarea averii, ca urmare a unei hotărâri judecătorești de condamnare*”. În aceste condiții este evident că textul de lege vizează pedeapsa complementară a confiscării averii, care, după intrarea în vigoare a Constituției din 1991, nu se mai poate aplica. Autorii

sesizării consideră că textul de lege, neenumerând infracțiunile la care se referă și neprecizând „*condiția ca, la data adoptării legii, aceste infracțiuni să nu mai fie prevăzute de legea penală*”, creează posibilitatea ca unele persoane, condamnate pentru infracțiuni prevăzute de legea penală și în prezent, să se situeze „*mai presus de lege*”, contrar prevederilor art. 16 alin. (2) din Constituție. Curtea observă însă că, în privința condamnărilor însoțite de pedeapsa complementară a confiscării averii, textul de lege determină faptele pentru care s-au luat acele măsuri, ca fiind „*[...] infracțiuni de natură politică, prevăzute de legislația penală, săvârșite ca manifestare a opoziției față de sistemul totalitar comunist*”. Stabilirea dacă o faptă concretă se încadrează sau nu în categoria infracțiunilor avute în vedere de legiuitor nu este o problemă de constituționalitate, ci una de aplicare a textului de lege, ce intră în sfera de competență a altor autorități publice. În sfârșit, în ceea ce privește susținerea că se aduce atingere și prevederilor art. 41 alin. (8) din Constituție, Curtea reține că acestea nu sunt incidente în cauză, întrucât ele nu vizează confiscarea averii ca pedeapsă complementară, ci confiscarea, „*în condițiile legii*”, a bunurilor „*destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții*”.

2.2. Autorii sesizării susțin, de asemenea, că textul art. 2 lit. c) din lege permite acordarea de reparații doar acelor persoane care au obținut hotărâri judecătorești definitive și irevocabile de anulare sau de constatare a nulității donației anterior intrării în vigoare a legii, în timp ce pentru persoanele care ar dori să obțină asemenea hotărâri după intrarea în vigoare a legii accesul la justiție este îngreunat, ceea ce contravine prevederilor art. 21 alin. (1) din Constituție.

Curtea constată că această critică nu este întemeiată, întrucât textul de lege prevede numai condiția existenței unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile, fără să facă nici un fel de deosebire cu privire la data la care hotărârea respectivă devine definitivă și irevocabilă.

3. Referitor la dispozițiile art. 3, despre care se susține că sunt contrare prevederilor art. 41 alin. (2) din Constituție, întrucât nu disting între drepturile cetățenilor români și cele ale cetățenilor străini, permițând astfel ca și aceștia din urmă să dobândească drept de proprietate asupra terenurilor, Curtea observă că absența din lege a unor precizări în această privință ridică doar o problemă de aplicare a textului de lege, aplicare care, de bună seamă, nu se va putea face cu nesocotirea supremației Constituției sau cu încălcarea vreuneia dintre dispozițiile acesteia.

4. Nu este întemeiată nici critica potrivit căreia prevederile art. 6 alin. (1) anulează retroactiv sarcinile ce grevau imobilele preluate de către stat, deoarece aceste prevederi nu creează nici o categorie privilegiată de cetățeni, fiind, așadar, în concordanță cu dispozițiile art. 16 alin. (2) din Constituție. Suplinirea omisiunii de a reglementa situația sarcinilor, care eventual au grevat imobilele la data preluării lor, intră în competența exclusivă a legiuitorului. Întrucât textul de lege criticat nu prevede nici recuperarea și nici anularea datoriilor, rezolvarea unor asemenea chestiuni concrete urmează să se facă în cadrul procesului de aplicare a legii, prin stabilirea valorii reparațiilor și a modalității în care acestea se vor acorda.

5. Dispozițiile art. 6 alin. (2) din lege, reglementând posibilitatea acordării de reparații numai pentru utilajele și instalațiile existente la data intrării în vigoare a legii, nu încalcă prin aceasta prevederile art. 16 alin. (1) din

Constituție referitoare la egalitatea cetățenilor în fața legii și a autorităților publice.

Sub acest aspect Curtea reține că, fiind vorba despre acordarea, prin reglementări legislative, a unor reparații pentru bunuri preluate de stat sau de alte persoane juridice în mod abuziv, dar pe baza unui titlu valabil, în sensul dispozițiilor legale în vigoare la data preluării, legiuitorul este liber să opteze în privința sferei bunurilor pentru care stabilește măsuri reparatorii, precum și a întinderii și a modalității de acordare a acestora. Textul de lege examinat nu instituie tratament juridic diferit pentru anumite categorii de cetățeni aflate în situații identice, ci are în vedere situația concretă a bunurilor preluate. Din acest text de lege rezultă doar că legiuitorul a considerat, fără a încălca vreo dispoziție constituțională, că în prezent se poate reglementa restituirea către foștii proprietari numai a utilajelor și a instalațiilor existente.

6. În ceea ce privește critica dispozițiilor art. 20 alin. (1) și ale art. 24 din lege, referitoare la modalitățile de aplicare a măsurilor reparatorii și la subiecții abilitați să negocieze aceste măsuri, Curtea constată că aceste dispoziții legale nu conțin nici o dispoziție expresă care să vină în contradicție cu prevederile art. 135 din Constituție. Nedeterminarea concretă a bunurilor ce pot constitui obiect al reparațiilor, prin restituirea în natură sau în echivalent, nu poate face obiectul controlului de constituționalitate, fiind o problemă de legiferare ce cade în competența exclusivă a legiuitorului. În orice caz, dispozițiile art. 20 și ale art. 24 din lege nu vor putea fi aplicate decât în concordanță cu prevederile art. 135 și ale art. 41 alin. (1) și (2) din Constituție, precum și cu prevederile Legii nr. 213/1998 privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 448 din 24 noiembrie 1998.

Având în vedere considerentele expuse, dispozițiile art. 16 alin. (1) și (2), art. 21 alin. (1), art. 41 alin. (1) și (8), art. 58 alin. (1), art. 135 și ale art. 144 lit. a) din Constituție, precum și prevederile art. 2 alin. (3), ale art. 13 alin. (1) lit. A.a) și ale art. 17 și următoarele din Legea nr. 47/1992, republicată,

CURTEA

În numele legii

DECIDE:

Constată că dispozițiile art. 2 lit. b) și c), ale art. 3, art. 6, art. 20 alin. (1) și ale art. 24 din Legea privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 – 22 decembrie 1989 sunt constituționale.

Decizia se comunică Președintelui României și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I. Definitivă.

Dezbaterea a avut loc la data de 7 februarie 2001 și la ea au participat: Lucian Mihai, președinte, Costică Bulai, Constantin Doldur, Kozsokár Gábor, Ioan Muraru, Nicolae Popa, Lucian Stângu, Florin Bucur Vasilescu și Romul Petru Vonica, judecători.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE,
LUCIAN MIHAI

Magistrat-asistent șef,
Claudia Miu

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI – CAMERA DEPUTAȚILOR

Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, str. Izvor nr. 2–4, Palatul Parlamentului, sectorul 5, București, cont nr. 2511.1–12.1/ROL Banca Comercială Română – S.A. – Sucursala „Unirea” București și nr. 5069427282 Trezoreria sector 5, București (alocat numai persoanelor juridice bugetare).
Adresa pentru publicitate : Centrul pentru relații cu publicul și agenții economici, București, șos. Panduri nr. 1, bloc P33, parter, sectorul 5, telefon 411.58.33.
Tiparul : Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, tel. 490.65.52, 335.01.11/2178 și 402.21.78, E-mail: ramomrk@bx.logicnet.ro, Internet: www.monitoruloficial.ro